Repertoriul jurisprudenței

CONCLUZIILE AVOCATULUI GENERAL
DOMNUL ATHANASIOS RANTOS
prezentate la 2 februarie 2021 [1]

Cauza C-194/19

H. A.
împotriva
État belge

[cerere de decizie preliminară formulată de Conseil d'État (Consiliul de Stat, Belgia)]

„Trimitere preliminară – Spațiul de libertate, securitate și justiție – Regulamentul (UE) nr. 604/2013 – Determinarea statului membru responsabil de examinarea unei cereri de protecție internațională prezentate în unul dintre statele membre de către un resortisant al unei țări terțe – Transfer de responsabilitate – Articolul 27 – Căi de atac – Întinderea controlului jurisdicțional – Obligație a instanței naționale de a lua în considerare împrejurările ulterioare adoptării deciziei de transfer care pot avea incidență asupra determinării statului membru responsabil de examinarea cererii de protecție internațională – Condiții"

I. Introducere

1. Un solicitant de protecție internațională a depus cererea într-un stat membru, dar a făcut obiectul unei decizii de transfer către un alt stat membru. Câteva zile mai târziu, fratele său a ajuns în primul stat membru și a depus în acest stat o cerere de protecție internațională.

2. Instanța din primul stat membru, sesizată de solicitant cu o acțiune în anulare împotriva deciziei de transfer, trebuie să ia în considerare împrejurarea, ulterioară adoptării acestei decizii, reprezentată de sosirea fratelui său și de depunerea de către acesta a unei cereri de protecție internațională? Aceasta este în esență întrebarea adresată de Conseil d'État (Consiliul de Stat, Belgia) [2].

3. Prezenta cauză va da Curții prilejul să își precizeze jurisprudența referitoare la interpretarea Regulamentului (UE) nr. 604/2013 [3] (denumit în continuare „Regulamentul Dublin III") în lumina Cartei drepturilor fundamentale a Uniunii Europene (denumită în continuare „carta"). Curtea va trebui în special să examineze cadrul în care trebuie să intervină controlul jurisdicțional al deciziei de transfer adoptate cu privire la un solicitant de protecție internațională și dacă sosirea unui membru al familiei sale, în speță fratele său, de asemenea solicitant de protecție internațională, constituie o împrejurare care poate avea incidență asupra determinării statului membru responsabil de examinarea cererii de protecție internațională.

1 Limba originală: franceza.

2 Trebuie să se distingă această situație de cea în care faptele invocate de solicitant existau deja la momentul depunerii cererii de protecție internațională, chestiune care face obiectul cauzei pendinte C-18/20, Bundesamt für Fremdenwesen und Asyl (Cerere ulterioară de protecție internațională).

3 Regulamentul Parlamentului European și al Consiliului din 26 iunie 2013 de stabilire a criteriilor și mecanismelor de determinare a statului membru responsabil de examinarea unei cereri de protecție internațională prezentate într-unul dintre statele membre de către un resortisant al unei țări terțe sau de către un apatrid (JO 2013, L 180, p. 31).

II. Cadrul juridic

A. Dreptul Uniunii

1. Regulamentul Dublin III

4. Potrivit considerentelor (4), (5) și (19) ale Regulamentului Dublin III:

„(4) Concluziile [Consiliului European, cu ocazia reuniunii sale speciale] de la Tampere [din 15 și 16 octombrie 1999] exprimă de asemenea faptul că [sistemul european comun de azil] ar trebui să includă, pe termen scurt, o metodă clară și operațională pentru determinarea statului membru responsabil de examinarea unei cereri de azil.

(5) O astfel de metodă ar trebui să se întemeieze pe criterii obiective și echitabile atât pentru statele membre, cât și pentru persoanele în cauză. Ar trebui, în principiu, să facă posibilă determinarea rapidă a statului membru responsabil, astfel încât să se garanteze accesul efectiv la procedurile pentru acordarea protecției internaționale și să nu compromită obiectivul prelucrării rapide a cererilor de protecție internațională.

[…]

(19) În vederea garantării protecției efective a drepturilor persoanelor vizate, ar trebui stabilite garanții juridice și dreptul la o cale de atac eficientă în ceea ce privește deciziile legate de transferurile către statul membru responsabil în conformitate, în special cu drepturile recunoscute la articolul 47 din [cartă]. Pentru a se asigura respectarea dreptului internațional, dreptul la o cale de atac eficientă împotriva unor astfel de decizii ar trebui să cuprindă atât examinarea aplicării prezentului regulament, cât și a situației de drept și de fapt din statul membru către care solicitantul este transferat.”

5. Articolul 1 din acest regulament, intitulat „Obiectul”, prevede următoarele:

„Prezentul regulament stabilește criteriile și mecanismele de determinare a statului membru responsabil de examinarea unei cereri de protecție internațională prezentate într-unul dintre statele membre de către un resortisant al unei țări terțe sau de către un apatrid […].”

6. Articolul 2 din regulamentul menționat, intitulat „Definiții”, prevede la litera (g) următoarele:

„În sensul prezentului regulament:

[…]

(g) «membri de familie» înseamnă, în măsura în care familia exista deja în țara de origine, următorii membri de familie ai solicitantului care sunt prezenți pe teritoriul statelor membre:

– soțul solicitantului sau partenerul său necăsătorit într-o relație stabilă, atunci când legislația sau practica statului membru în cauză rezervă cuplurilor necăsătorite un tratament comparabil cu cel rezervat cuplurilor căsătorite, în temeiul legislației sale privind resortisanții țărilor terțe;

– copiii minori ai cuplurilor menționate la prima liniuță sau ai solicitantului, cu condiția ca aceștia să fie necăsătoriți și indiferent dacă sunt născuți din căsătorie sau în afara căsătoriei sau adoptați în conformitate cu definiția din dreptul național;

– atunci când solicitantul este minor și necăsătorit, tatăl, mama sau alt adult responsabil de acesta fie în temeiul legii, fie în temeiul practicii din statul membru în care este prezent adultul;

– atunci când beneficiarul de protecție internațională este minor și necăsătorit, tatăl, mama sau alt adult responsabil de aceasta fie în temeiul legii, fie în temeiul practicii din statul membru în care este prezent beneficiarul."

7. Articolul 3 din același regulament, intitulat „Accesul la procedura de examinare a unei cereri de protecție internațională", prevede la alineatele (1) și (2) următoarele:

„(1) Statele membre examinează orice cerere de protecție internațională prezentată de un resortisant al unei țări terțe sau de un apatrid pe teritoriul oricăruia dintre ele, inclusiv la frontieră sau în zonele de tranzit. Cererea este examinată de un singur stat membru, și anume acela pe care criteriile stabilite în capitolul III îl desemnează responsabil.

(2) Atunci când niciun stat membru responsabil nu poate fi desemnat pe baza criteriilor menționate în prezentul regulament, primul stat membru în care a fost prezentată cererea de protecție internațională este responsabil de examinarea acesteia.

Atunci când este imposibilă transferarea solicitantului către statul membru desemnat inițial drept responsabil, pentru că există temeiuri substanțiale de a crede că în acel stat membru există deficiențe sistemice ale procedurii de azil și ale condițiilor de primire a solicitanților care duc la un risc de tratament inuman sau degradant în sensul articolului 4 din [cartă], statul membru care îndeplinește procedura de determinare a statului membru responsabil continuă examinarea criteriilor stabilite la capitolul III, pentru a determina dacă alt stat membru poate fi desemnat drept responsabil.

[…]"

8. Articolul 7 din Regulamentul Dublin III, intitulat „Ierarhizarea criteriilor", prevede la alineatul (2) următoarele:

„Statul membru responsabil în conformitate cu criteriile stabilite în acest capitol este determinat pe baza situației existente în momentul în care solicitantul a prezentat prima oară cererea sa de protecție internațională unui stat membru."

9. Articolul 10 din acest regulament, intitulat „Membri de familie care solicită protecție internațională", prevede următoarele:

„În cazul în care solicitantul are un membru de familie într-un stat membru a cărui cerere de protecție internațională în respectivul stat membru nu a făcut încă obiectul unei prime decizii pe fond, statul membru în cauză este responsabil de examinarea cererii de protecție internațională, cu condiția ca persoanele în cauză să-și fi exprimat în scris dorința în acest sens."

10. Articolul 12 din regulamentul menționat, intitulat „Eliberarea permiselor de ședere sau a vizelor", prevede la alineatul (2) următoarele:

„În cazul în care solicitantul deține o viză valabilă, statul membru care a eliberat viza este responsabil de examinarea cererii de protecție internațională, cu excepția cazului în care viza a fost eliberată în numele altui stat membru în temeiul unei înțelegeri de reprezentare, astfel cum este prevăzută la articolul 8 din Regulamentul (CE) nr. 810/2009 al Parlamentului European și al Consiliului din

13 iulie 2009 privind instituirea unui Cod comunitar de vize[4]. În acest caz, statul membru reprezentat este responsabil de examinarea cererii de protecție internațională.”

11. Articolul 17 din Regulamentul Dublin III, intitulat „Clauze discreționare”, prevede la alineatul (1) următoarele:

„Prin derogare de la articolul 3 alineatul (1), fiecare stat membru poate decide să examineze o cerere de protecție internațională care îi este prezentată de un resortisant al unei țări terțe sau de un apatrid, chiar dacă această examinare nu este responsabilitatea sa în temeiul criteriilor stabilite în prezentul regulament.

Statul membru care a decis să examineze o cerere de protecție internațională în temeiul prezentului alineat devine statul membru responsabil și își asumă obligațiile asociate acestei responsabilități. […]

[…]”

12. Articolul 27 din acest regulament, intitulat „Căi de atac”, are următorul cuprins:

„(1) Solicitantul […] are dreptul la o cale eficientă de atac, sub forma unui apel sau unei revizuiri, în fapt și în drept, împotriva unei decizii de transfer în fața unei instanțe naționale.

(2) Statele membre prevăd un termen rezonabil în care persoana în cauză să își poată exercita dreptul de a recurge la o cale eficientă de atac în temeiul alineatului (1).

(3) În scopul exercitării unui apel sau a unei revizuiri a deciziei de transfer, statele membre prevăd următoarele în dreptul lor intern:

(a) apelul sau revizuirea conferă persoanei în cauză dreptul de a rămâne pe teritoriul statului membru în cauză în așteptarea pronunțării unei hotărâri privind apelul sau revizuirea; sau

(b) transferul se suspendă automat, iar această suspendare expiră după o perioadă rezonabilă de timp în cursul căreia o instanță națională, în urma examinării atente și riguroase a cererii, [va] fi decis cu privire la efectul suspensiv al apelului sau al revizuirii; sau

(c) persoana în cauză are posibilitatea de a solicita, într-un termen rezonabil, unei instanțe naționale suspendarea punerii în aplicare a deciziei de transfer până la pronunțarea unei hotărâri privind apelul sau revizuirea. Statele membre asigură existența unei căi de atac eficiente prin suspendarea transferului până la pronunțarea hotărârii privind prima cerere de suspendare. Orice decizie cu privire la suspendarea punerii în aplicare a deciziei de transfer este luată într-un termen rezonabil, permițând totodată analiza atentă și riguroasă a cererii de suspendare. O decizie de a nu suspenda punerea în aplicare a deciziei de transfer trebuie să conțină motivele pe care se întemeiază.

(4) Statele membre pot prevedea faptul că autoritățile competente pot decide din oficiu să suspende punerea în aplicare a deciziei de transfer până la pronunțarea unei hotărâri privind apelul sau revizuirea.

[…]”

4 JO 2009, L 243, p. 1.

13. Articolul 29 din regulamentul menționat, intitulat „Modalități și termene”, prevede la alineatele (1) și (2) următoarele:

„(1) Transferul solicitantului […] din statul membru solicitant către statul membru responsabil se face în conformitate cu dreptul intern al statului membru solicitant, după consultări între cele două state membre în cauză, cât de repede posibil, și în cel mult șase luni de la acceptarea cererii de a prelua sau reprimi persoana în cauză sau de la hotărârea definitivă privind apelul sau revizuirea atunci când efectul suspensiv există în conformitate cu articolul 27 alineatul (3).

[…]

(2) Atunci când transferul nu se efectuează în termenul de șase luni, statul membru responsabil este exonerat de obligația de a prelua sau reprimi persoana în cauză și responsabilitatea se transferă statului membru solicitant. Acest termen poate fi prelungit până la [maximum] un an în cazul în care transferul nu a putut fi efectuat datorită detenției în închisoare a persoanei în cauză sau până la maximum optsprezece luni în cazul în care persoana în cauză se sustrage procedurii.”

2. Directiva 2013/32/UE

14. Articolul 1 din Directiva 2013/32/UE [5] prevede următoarele:

„Scopul prezentei directive este de a stabili proceduri comune de acordare și retragere a protecției internaționale în temeiul Directivei 2011/95/UE[6].”

15. Articolul 46 din Directiva 2013/32 prevede următoarele:

„(1) Statele membre se asigură că solicitanții de protecție internațională au dreptul la o cale de atac efectivă în fața unei instanțe judecătorești, împotriva:

(a) unei decizii luate cu privire la cererea lor de protecție internațională, inclusiv o decizie:

(i) de a considera nefondată o cerere cu privire la statutul de refugiat și/sau de protecție subsidiară,

[…]

(3) Pentru a se conforma alineatului (1), statele membre se asigură că o cale de atac efectivă prevede examinarea deplină și *ex nunc* atât a elementelor de fapt, cât și a elementelor de drept, inclusiv, după caz, o examinare a necesităților de protecție internațională în temeiul Directivei [2011/95], cel puțin în cazul procedurilor privind căile de atac în fața unei instanțe de fond.

(4) Statele membre prevăd termene rezonabile și alte norme necesare pentru exercitarea de către solicitant a dreptului său la o cale de atac efectivă în temeiul alineatului (1). Termenele respective nu împiedică sau îngreunează în mod excesiv exercitarea de către solicitant a acestui drept.

[…]”

5 Directiva Parlamentului European și a Consiliului din 26 iunie 2013 privind procedurile comune de acordare și retragere a protecției internaționale (JO 2013, L 180, p. 60).

6 Directiva Parlamentului European și a Consiliului din 13 decembrie 2011 privind standardele referitoare la condițiile pe care trebuie să le îndeplinească resortisanții țărilor terțe sau apatrizii pentru a putea beneficia de protecție internațională, la un statut uniform pentru refugiați sau pentru persoanele eligibile pentru obținerea de protecție subsidiară și la conținutul protecției acordate (JO 2011, L 337, p. 9).

B. Dreptul belgian

16. Articolul 39/2 alineatul 2 din loi sur l'accès au territoire, le séjour, l'établissement et l'éloignement des étrangers, du 15 décembre 1980 [Legea din 15 decembrie 1980 privind accesul pe teritoriu, șederea, stabilirea și îndepărtarea străinilor][7], în versiunea aplicabilă la data litigiului principal (denumită în continuare „legea din 15 decembrie 1980"), prevede:

„[Conseil du contentieux des étrangers (Consiliul Contenciosului privind Străinii, Belgia)] se pronunță pe calea anulării, prin hotărâre, cu privire la celelalte acțiuni pentru încălcarea fie a normelor fundamentale de procedură, fie a normelor prevăzute sub sancțiunea nulității, pentru exces sau abuz de putere."

17. Articolul 39/82 alineatul 4 al doilea și al patrulea paragraf din această lege prevede:

„În cazul în care străinul face obiectul unei măsuri de îndepărtare sau de returnare a cărei executare este iminentă, în special atunci când este menținut într-un loc determinat prevăzut la articolele 74/8 și 74/9 sau este pus la dispoziția guvernului, acesta poate, dacă nu a solicitat încă suspendarea pe cale ordinară, să solicite suspendarea executării în condiții de extremă urgență a acestei măsuri în termenul prevăzut la articolul 39/57 alineatul 1 al treilea paragraf.

[…]

Președintele camerei sau judecătorul competent cu soluționarea litigiilor privind străinii efectuează o examinare atentă și riguroasă a tuturor elementelor de probă aduse la cunoștința sa, în special a celor care sunt de natură să indice că există motive să se creadă că executarea deciziei atacate ar expune reclamantul riscului de a suferi o încălcare a drepturilor fundamentale ale omului de la care nu este posibilă nicio derogare în temeiul articolului 15 paragraful 2 din [Convenția europeană pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, semnată la Roma la 4 noiembrie 1950, denumită în continuare «CEDO»], care face obiectul unui control atent și riguros."

18. Articolul 39/84 din legea menționată prevede:

„Atunci când Conseil [du contentieux des étrangers (Consiliul Contenciosului privind Străinii)] este sesizat cu o cerere de suspendare a unui act în conformitate cu articolul 39/82, acesta este singurul competent, în mod provizoriu și în condițiile prevăzute la articolul 39/82 alineatul 2 primul paragraf, să dispună toate măsurile necesare pentru apărarea intereselor părților sau ale persoanelor care au interes în soluționarea cauzei, cu excepția măsurilor care se referă la drepturi civile.

Aceste măsuri sunt dispuse, după ascultarea părților sau cu citarea legală a acestora, prin decizie motivată a președintelui camerei competente să se pronunțe pe fond sau a judecătorului competent cu soluționarea litigiilor privind străinii pe care acesta îl desemnează în acest sens.

În caz de extremă urgență pot fi dispuse măsuri provizorii fără ca părțile sau unele dintre ele să fi fost ascultate.

Articolul 39/82 alineatul 2 al doilea paragraf se aplică hotărârilor pronunțate în temeiul prezentului articol.

Regele stabilește prin decret adoptat în Conseil des Ministres (Consiliul de Miniștri) procedura referitoare la măsurile prevăzute de prezentul articol."

7 *Moniteur belge* din 31 decembrie 1980, p. 14584.

19. Articolul 39/85 alineatele 1 și 3 din aceeași lege are următorul cuprins:

„§ 1. În cazul în care străinul face obiectul unei măsuri de îndepărtare sau de returnare a cărei executare devine iminentă, în special atunci când este menținut ulterior într-un loc determinat prevăzut la articolele 74/8 și 74/9 sau este pus la dispoziția guvernului, străinul poate, prin intermediul unor măsuri provizorii în sensul articolului 39/84, să solicite Conseil [du contentieux des étrangers (Consiliul Contenciosului privind Străinii)] să examineze cât mai curând posibil o cerere de suspendare ordinară introdusă în prealabil, cu condiția să fi fost înscrisă pe rol, iar Consiliul să nu se fi pronunțat încă în privința sa. Această cerere de măsuri provizorii trebuie introdusă în termenul prevăzut la articolul 39/57 alineatul 1 al treilea paragraf.

[…]

§ 3. Fără a aduce atingere alineatului 1, nu se poate proceda, încă de la primirea cererii de măsuri provizorii, la executarea forțată a măsurii de îndepărtare sau de returnare, până când Conseil [du contentieux des étrangers (Consiliul Contenciosului privind Străinii)] nu se va fi pronunțat cu privire la cererea introdusă. În cazul în care suspendarea nu a fost acordată, executarea forțată a măsurii este din nou posibilă.”

III. Litigiul principal, întrebarea preliminară și procedura în fața Curții

20. La 22 mai 2017, H. A. (denumit în continuare „reclamantul”), de origine palestiniană, a sosit în Belgia. În ziua următoare, acesta a depus o cerere de azil în statul membru respectiv.

21. La 31 mai 2017, autoritățile belgiene l-au ascultat pe reclamant în vederea determinării statului membru responsabil de examinarea cererii sale de protecție internațională, în cadrul aplicării Regulamentului Dublin III.

22. La 22 iunie 2017, autoritățile belgiene au adresat autorităților spaniole o cerere de preluare a reclamantului, în temeiul articolului 12 alineatul (2) din acest regulament. La 4 iulie 2017, autoritățile spaniole au acceptat să îl preia pe reclamant.

23. La 1 august 2017, autoritățile belgiene au adoptat în privința reclamantului o decizie de respingere a dreptului de ședere și i-au ordonat să părăsească teritoriul belgian (denumită în continuare „decizia din 1 august 2017”).

24. La 25 august 2017, reclamantul a introdus la Conseil du contentieux des étrangers (Consiliul Contenciosului privind Străinii) o acțiune în anulare împotriva acestei decizii, însoțită de o cerere de suspendare a executării deciziei. El a precizat că fratele său sosise în Belgia la 22 august 2017, că acesta introdusese o cerere de azil în acest stat membru și că, având în vedere aspectele comune ale cererii sale de azil și ale cererii fratelui său, era necesar ca cererile în cauză să fie analizate împreună de autoritățile belgiene.

25. Prin hotărârea din 30 noiembrie 2017, Conseil du contentieux des étrangers (Consiliul Contenciosului privind Străinii) a respins această acțiune, considerând că sosirea fratelui reclamantului în Belgia și cererea de protecție internațională a acestuia, la vremea aceea pendinte, constituiau elemente ulterioare deciziei din 1 august 2017, care nu puteau avea efecte asupra legalității acesteia.

26. La 28 decembrie 2017, reclamantul a formulat recurs împotriva acestei hotărâri la Conseil d’État (Consiliul de Stat), invocând printre altele faptul că hotărârea menționată încălca articolul 27 din Regulamentul Dublin III coroborat cu articolul 47 din cartă.

27. În susținerea acestei acțiuni, reclamantul a arătat că, în momentul în care fusese ascultat de autoritățile belgiene în cadrul determinării statului membru responsabil de examinarea cererii sale de protecție internațională, și anume la 31 mai 2017, nu fusese încă în măsură să menționeze, pe de o parte, că fratele său, sosit în Belgia ulterior, depusese o cerere de azil în acest stat membru și, pe de altă parte, că autoritățile belgiene își recunoscuseră responsabilitatea de a examina această din urmă cerere. Prin urmare, el ar fi putut invoca acest element nou numai în cererea împotriva deciziei din 1 august 2017. Reclamantul a susținut că cererile de azil depuse de fratele său și de el, care prezentau legături strânse ca urmare a caracterului comun al elementelor de persecuție de care ar fi suferit, ar fi trebuit examinate împreună de autoritățile belgiene. În această privință, reclamantul contestă refuzul Conseil du contentieux des étrangers (Consiliul Contenciosului privind Străinii) de a lua în considerare această împrejurare nouă pentru motivul că este ulterioară deciziei din 1 august 2017 și îi reproșează că s-a limitat la un control de legalitate, deși împrejurarea menționată ar fi putut fi decisivă pentru o analiză echitabilă a cererii sale de azil și ar fi putut împiedica decizia de transfer adoptată în privința sa.

28. Conseil d'État (Consiliul de Stat) arată că, potrivit articolului 39/2 alineatul 2 din legea din 15 decembrie 1980, controlul jurisdicțional exercitat de Conseil du contentieux des étrangers (Consiliul Contenciosului privind Străinii) în privința unei decizii de transfer adoptate în cadrul Regulamentului Dublin III privește legalitatea acestei decizii, pe baza dosarului și a informațiilor aflate la dispoziția sa. În speță, refuzul Conseil du contentieux des étrangers (Consiliul Contenciosului privind Străinii) de a lua în considerare elemente ulterioare adoptării deciziei din 1 august 2017 ar fi, așadar, conform cu această dispoziție.

29. Cu toate acestea, instanța de trimitere are îndoieli în ceea ce privește conformitatea cu dreptul Uniunii, în special cu dreptul la o cale de atac efectivă prevăzut la articolul 27 din Regulamentul Dublin III coroborat cu articolul 47 din cartă, a situației în care controlul jurisdicțional al unei decizii de transfer adoptate în cadrul Regulamentului Dublin III este efectuat fără a lua în considerare, în vederea examinării legalității acestei decizii, elemente ulterioare adoptării ei.

30. Instanța de trimitere arată că, în calitate de instanță de recurs, nu este de competența sa să aprecieze incidența pe care elementele noi invocate de reclamant ar putea să o aibă în practică asupra determinării statului responsabil de examinarea cererii de protecție internațională prezentate de acesta.

31. În aceste condiții, Conseil d'État (Consiliul de Stat) a hotărât să suspende judecarea cauzei și să adreseze Curții următoarea întrebare preliminară:

„Articolul 27 din [Regulamentul Dublin III], privit în mod izolat și în coroborare cu articolul 47 din [cartă], trebuie interpretat în sensul că impune, pentru a garanta dreptul la o cale de atac efectivă, ca instanța națională să ia în considerare, dacă este cazul, elemente ulterioare deciziei de «transfer Dublin»?"

32. Reclamantul, guvernele belgian și neerlandez, precum și Comisia Europeană au depus observații scrise. Reclamantul, guvernul belgian și Comisia au prezentat de asemenea observații orale în cadrul ședinței de audiere a pledoariilor, care a avut loc la 9 noiembrie 2020.

IV. Analiză

A. Cu privire la admisibilitate

33. În observațiile scrise, guvernul belgian susține că nu este necesară pronunțarea cu privire la cererea de decizie preliminară pentru motivul că, în urma depășirii termenului de șase luni prevăzut pentru efectuarea transferului la articolul 29 alineatul (2) din Regulamentul Dublin III, Regatul Belgiei a devenit statul membru responsabil de examinarea cererii de protecție internațională a reclamantului.

34. Ca răspuns la o întrebare scrisă adresată de Curte, Conseil d'État (Consiliul de Stat) a arătat că nu este posibil să decidă în prezent, din proprie inițiativă și fără dezbateri, că reclamantul nu mai are interes să obțină casarea hotărârii Conseil du contentieux des étrangers (Consiliul Contenciosului privind Străinii) din 30 noiembrie 2017 și că un răspuns la întrebarea adresată nu ar mai fi necesar pentru soluționarea litigiului cu care este sesizat, în calitate de instanță de casație.

35. În această privință, potrivit unei jurisprudențe constante, în cadrul cooperării dintre Curte și instanțele naționale instituite prin articolul 267 TFUE, numai instanța națională care este sesizată cu soluționarea litigiului și care trebuie să își asume răspunderea pentru decizia ce urmează a fi pronunțată are competența să aprecieze, luând în considerare particularitățile cauzei, atât necesitatea unei decizii preliminare pentru a fi în măsură să pronunțe propria hotărâre, cât și pertinența întrebărilor pe care le adresează Curții. În consecință, în cazul în care întrebările adresate privesc interpretarea dreptului Uniunii, Curtea este în principiu obligată să se pronunțe [8].

36. În speță, având în vedere indicațiile furnizate de instanța de trimitere și luarea de poziție a acesteia cu privire la pertinența întrebării preliminare, trebuie să se concluzioneze, chiar dacă personal avem îndoieli serioase cu privire la motivarea acestei luări de poziție, inclusiv în cadrul unei acțiuni în anulare și al unui control de legalitate, că un răspuns al Curții la întrebarea adresată rămâne util pentru soluționarea litigiului principal.

37. În consecință, prezenta cerere de decizie preliminară va fi examinată ca fiind admisibilă.

B. Cu privire la fond

1. Cu privire la necesitatea unui control jurisdicțional care să ia în considerare împrejurări ulterioare adoptării unei decizii de transfer în privința unui solicitant de protecție internațională

38. Potrivit articolului 27 alineatul (1) din Regulamentul Dublin III, solicitantul de protecție internațională are dreptul la o cale efectivă de atac, sub forma unui apel sau unei revizuiri, în fapt și în drept, împotriva unei decizii de transfer, în fața unei instanțe naționale.

39. Conținutul căii de atac de care dispune solicitantul de protecție internațională împotriva unei decizii de transfer adoptate în privința sa este precizat în considerentul (19) al Regulamentului Dublin III, care arată că, pentru a se asigura respectarea dreptului internațional, dreptul la o cale de atac efectivă instituit de regulamentul menționat împotriva deciziilor de transfer ar trebui să cuprindă examinarea aplicării aceluiași regulament, pe de o parte, și a situației de drept și de fapt din statul membru către care solicitantul este transferat, pe de altă parte [9].

8 Hotărârea din 10 decembrie 2020, J & S Service (C-620/19, EU:C:2020:1011, punctul 31, precum și jurisprudența citată).

9 Hotărârea din 26 iulie 2017, Mengesteab (C-670/16, EU:C:2017:587, punctul 43 și jurisprudența citată).

40. În schimb, textul articolului 27 alineatul (1) din Regulamentul Dublin III nu menționează nicio limitare a argumentelor susceptibile de a fi invocate de solicitantul de azil în cadrul căii sale de atac [10].

41. Curtea a examinat deja în mai multe rânduri problema luării în considerare a unor împrejurări ulterioare adoptării unei decizii de transfer în privința unui solicitant de protecție internațională. Curtea a reținut următoarele două ipoteze, care impun instanței sesizate cu o cale de atac împotriva unei decizii de transfer să examineze asemenea împrejurări ulterioare.

a) Protecția solicitantului de protecție internațională împotriva riscului de a fi supus unor tratamente inumane sau degradante în statul membru responsabil

42. Prima ipoteză privește cazul în care o decizie de transfer care a fost adoptată nu este pusă în aplicare pentru a permite Uniunii Europene și statelor sale membre să își respecte obligațiile referitoare la protecția drepturilor fundamentale ale solicitantului de protecție internațională, în temeiul articolului 4 din cartă.

43. În acest sens, Curtea a arătat că revine statelor membre, inclusiv instanțelor naționale, obligația de a nu transfera un solicitant de azil către statul membru responsabil atunci când acestea nu pot ignora faptul că deficiențele sistemice ale procedurii de azil și ale condițiilor de primire a solicitanților de azil în acest stat membru constituie motive serioase și întemeiate să se creadă că solicitantul va fi expus unui risc real de a fi supus unor tratamente inumane sau degradante, în sensul articolului 4 din cartă [11].

44. Pentru a ajunge la această constatare, Curtea a făcut referire la jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului (denumită în continuare „Curtea EDO”) [12]. Pe de altă parte, trebuie să se observe că, într-o altă cauză, Curtea EDO a arătat că, pentru a aprecia realitatea în privința străinilor amenințați de expulzare sau de extrădare a unui pretins risc de tratamente contrare articolului 3 din CEDO, ea trebuie să efectueze o *examinare deplină și ex nunc* a situației existente în țara de destinație, fiind posibil ca această situație să se poată *schimba de-a lungul timpului* [13]. Chiar dacă faptul de a efectua o asemenea examinare *ex nunc* suscită rezerve inclusiv în cadrul Curții EDO [14], acesta a fost confirmat [15].

45. Pentru aplicarea articolului 4 din cartă, nu are importanță dacă riscul serios de a suferi un tratament inuman sau degradant cu care se confruntă persoana în cauză ca urmare a transferului său către statul membru responsabil, în sensul Regulamentului Dublin III, ar interveni chiar în momentul transferului, în cursul procedurii de azil sau la finalizarea acesteia [16].

10 Hotărârea din 7 iunie 2016, Ghezelbash (C-63/15, EU:C:2016:409, punctul 36).

11 Hotărârea din 21 decembrie 2011, N. S. și alții (C-411/10 și C-493/10, EU:C:2011:865, punctul 94), precum și Hotărârea din 10 decembrie 2013, Abdullahi (C-394/12, EU:C:2013:813, punctul 60).

12 Hotărârea din 21 decembrie 2011, N. S. și alții (C-411/10 și C-493/10, EU:C:2011:865, punctul 88). Curtea a menționat Hotărârea Curții EDO din 21 ianuarie 2011, M.S.S. împotriva Belgiei și a Greciei (CE:ECHR:2011:0121JUD003069609).

13 Curtea EDO, 23 mai 2007, Salah Sheekh împotriva Țărilor de Jos (CE:ECHR:2007:0111JUD000194804, § 136).

14 Ravarani, G., *Évaluation de la crédibilité des demandeurs d'asile: charge de la preuve et limites de l'examen par la CEDH*, Curtea EDO, 2017 (disponibil la adresa https://www.echr.coe.int/Documents/Speech_20170127_Ravarani_JY_FRA.pdf).

15 A se vedea în special Curtea EDO, 23 martie 2016, F.G. împotriva Suediei (CE:ECHR:2016:0323JUD004361111, § 115).

16 Hotărârea din 19 martie 2019, Jawo (C-163/17, EU:C:2019:218, punctul 88).

46. Articolul 3 alineatul (2) al doilea paragraf din Regulamentul Dublin III constituie o codificare a jurisprudenței Curții [17]. În consecință, acest regulament prevede deja în mod expres o împrejurare, și anume existența unor deficiențe sistemice în statul membru responsabil care conduc la un risc de tratament inuman sau degradant, în sensul articolului 4 din cartă, a cărei survenire ulterioară adoptării unei decizii de transfer în privința unui solicitant de protecție internațională împiedică punerea în aplicare a acesteia.

47. În speță, cauza principală nu ridică problema riscului de a fi supus unor asemenea tratamente inumane sau degradante în statul membru de preluare [18].

b) Existența unor împrejurări ulterioare adoptării unei decizii de transfer determinante pentru aplicarea corectă a Regulamentului Dublin III

48. A doua ipoteză de luare în considerare a unor împrejurări ulterioare adoptării unei decizii de transfer are la origine jurisprudența Curții potrivit căreia menționarea, în considerentul (19) al Regulamentului Dublin III, a examinării aplicării acestui regulament în cadrul căii de atac împotriva deciziei de transfer prevăzute la articolul 27 alineatul (1) din acesta trebuie să fie înțeleasă ca vizând între altele controlul aplicării corecte a criteriilor de determinare a statului membru responsabil, prevăzute în capitolul III din regulamentul respectiv, inclusiv criteriul responsabilității prevăzut la articolul 12 din același regulament [19].

49. Astfel, articolul 27 alineatul (1) din Regulamentul Dublin III, analizat în lumina considerentului (19) al acestuia, poate conduce la repunerea în discuție a responsabilității unui stat membru chiar și în lipsa în acest stat membru a unor deficiențe sistemice în procedura de azil și în condițiile de primire a solicitanților de azil care implică riscul unui tratament inuman sau degradant, în sensul articolului 4 din cartă [20].

50. Curtea a precizat de asemenea că, în ceea ce privește deciziile de transfer, legiuitorul Uniunii a înconjurat legalitatea acestora de garanții, recunoscându-i printre altele solicitantului de azil în cauză, la articolul 27 din Regulamentul Dublin III, dreptul de a formula o cale de atac efectivă în fața unei instanțe împotriva unei asemenea decizii, a cărei întindere acoperă atât împrejurările de fapt, cât și pe cele de drept aferente acesteia [21].

51. Hotărârea Shiri [22] a constituit prima etapă a luării în considerare de către Curte, în vederea determinării statului membru responsabil de examinarea cererii de protecție internațională, a unor împrejurări ulterioare adoptării unei decizii de transfer.

52. În cauza care a determinat pronunțarea acestei hotărâri, autoritatea austriacă competentă declarase inadmisibilă cererea de protecție internațională formulată de domnul Majid Shiri, dispusese îndepărtarea acestuia și constatase că trimiterea sa în Bulgaria era licită. Domnul Shiri a introdus o cale de atac împotriva acestei decizii, susținând că Republica Austria devenise statul membru responsabil de examinarea cererii sale ca urmare a expirării termenului de transfer de șase luni prevăzut la articolul 29 alineatele (1) și (2) din Regulamentul Dublin III. În speță, acest termen de șase luni expirase la o dată ulterioară celei a adoptării deciziei de transfer.

17 Hotărârea din 23 ianuarie 2019, M.A. și alții (C-661/17, EU:C:2019:53, punctul 84).

18 Din dosarul prezentat Curții reiese că în cauza principală autoritățile belgiene au procedat la o examinare detaliată a acestei probleme în ceea ce îl privește pe reclamant.

19 Hotărârea din 7 iunie 2016, Ghezelbash (C-63/15, EU:C:2016:409, punctul 44).

20 Hotărârea din 7 iunie 2016, Karim (C-155/15, EU:C:2016:410, punctul 22).

21 Hotărârea din 16 februarie 2017, C. K. și alții (C-578/16 PPU, EU:C:2017:127, punctul 64).

22 Hotărârea din 25 octombrie 2017 (C-201/16, denumită în continuare „Hotărârea Shiri”, EU:C:2017:805).

53. Prin urmare, revenea Curții sarcina de a stabili dacă era conform cu dreptul Uniunii ca instanța austriacă sesizată să ia în considerare această împrejurare ulterioară adoptării deciziei de transfer.

54. În această privință, Curtea a statuat că articolul 27 alineatul (1) din Regulamentul Dublin III, citit în lumina considerentului (19) al acestui regulament, precum și articolul 47 din cartă trebuie să fie interpretate în sensul că un solicitant de protecție internațională trebuie să poată dispune de o cale de atac efectivă și rapidă care să îi permită să invoce expirarea termenului de șase luni astfel cum este definit la articolul 29 alineatele (1) și (2) din regulamentul menționat *intervenită ulterior adoptării deciziei de transfer*. Dreptul pe care o reglementare națională îl recunoaște unui asemenea solicitant de a invoca împrejurări ulterioare adoptării deciziei menționate, în cadrul unei căi de atac împotriva acesteia, respectă obligația de a prevedea o cale de atac efectivă și rapidă [23].

55. Ulterior, Curtea și-a formalizat și mai mult abordarea în Hotărârea Hasan [24]. În cauza care a determinat pronunțarea acestei hotărâri, domnul Aziz Hasan, în urma unei cereri de azil în Germania, fusese transferat, după respingerea în Germania a acțiunii sale în anulare împotriva deciziei de transfer, în Italia, statul membru al primei sale cereri de azil, și se întorsese în mod ilegal în Germania. Domnul Hasan a declarat apel, iar legislația germană prevedea că instanța sesizată cu o cale de atac împotriva unei decizii de transfer trebuie, în principiu, să statueze în funcție de situația de fapt care exista la momentul la care a avut loc ultima ședință în fața acestei instanțe sau, în lipsa unei ședințe, la momentul la care instanța menționată statuează cu privire la această cale de atac.

56. În Hotărârea Hasan, Curtea a arătat, făcând referire la Hotărârea Shiri, că solicitantul de protecție internațională trebuie să poată dispune de o cale de atac efectivă și rapidă care să îi permită *să invoce împrejurări ulterioare adoptării deciziei de transfer* în privința sa atunci când luarea în considerare a acestora este *esențială pentru aplicarea corectă a Regulamentului Dublin III* [25].

57. În cadrul prezentei cauze, considerăm că din interpretarea reținută de Curte în Hotărârile Shiri și Hasan pot fi deduse două concluzii.

58. Pe de o parte, în temeiul dreptului Uniunii, instanța națională competentă este obligată să ia în considerare împrejurări ulterioare adoptării deciziei de transfer. În opinia noastră, această soluție este perfect justificată în măsura în care, în speță, împrejurarea invocată putea influența aplicarea Regulamentului Dublin III solicitantului de protecție internațională [26]. Or, regulamentul menționat are ca scop, astfel cum reiese din considerentul (5) al acestuia, tocmai aplicarea unor criterii obiective și echitabile atât pentru statele membre, cât și pentru persoanele în cauză. Dacă o împrejurare ulterioară adoptării deciziei de transfer poate în mod obiectiv să aibă incidență asupra determinării statului membru responsabil de examinarea cererii de protecție internațională, solicitantul trebuie să o poată invoca în fața instanței naționale competente și să beneficieze de aceasta [27].

59. Pe de altă parte, dreptul recunoscut solicitantului de protecție internațională de a obține examinarea unor împrejurări ulterioare adoptării deciziei de transfer este conferit direct de dispoziții de drept al Uniunii. Astfel, Curtea a ajuns la această concluzie interpretând articolul 27 alineatul (1) din Regulamentul Dublin III coroborat cu articolul 47 din cartă.

23 Hotărârea Shiri, punctul 46.

24 Hotărârea din 25 ianuarie 2018 (C-360/16, denumită în continuare „Hotărârea Hasan”, EU:C:2018:35).

25 Hotărârea Hasan, punctul 31. În acea cauză, Curtea a urmat astfel Concluziile avocatului general Bot (C-360/16, EU:C:2017:653, punctul 79), potrivit căruia controlul jurisdicțional efectuat asupra deciziei de transfer trebuie să privească, printre altele, elemente de drept și de fapt ulterioare deciziei atacate și să includă eventualele evoluții ale împrejurărilor relevante în determinarea responsabilității statelor membre în ceea ce privește examinarea cererilor de protecție internațională.

26 Curtea a reiterat această interpretare referitoare la termenul de șase luni în Hotărârea din 19 martie 2019, Jawo (C-163/17, EU:C:2019:218, punctele 66-69).

27 A se vedea Hruschka, C., și Maiani, F., „Dublin III Regulation (EU) nº 604/2013”, în Hailbronner, K., și Thym, D., (ed.), *EU Immigration and Asylum Law: A Commentary*, ediția a doua, C.H. Beck/Hart/Nomos, 2016, p. 1478-1604, în special p. 1567, potrivit cărora articolul 27 alineatul (1) din Regulamentul Dublin III prevede o examinare deplină și *ex nunc* atât a elementelor de fapt, cât și a elementelor de drept, asemenea articolului 46 alineatul (3) din Directiva 2013/32.

60. Considerăm că este clar că în aceste două hotărâri Curtea a stabilit principiul unei luări în considerare imperative a unor împrejurări ulterioare adoptării deciziei de transfer, însă numai dacă acestea pot avea incidență asupra determinării statului membru responsabil de examinarea cererii de protecție internațională.

61. Astfel, acceptarea examinării unor împrejurări neesențiale invocate după adoptarea deciziei de transfer, prin una sau mai multe căi de atac succesive, ar putea conduce cu ușurință la depășirea termenului de șase luni prevăzut la articolul 29 alineatele (1) și (2) din Regulamentul Dublin III și ar putea compromite astfel obiectivul prelucrării rapide a cererilor de protecție internațională, menționat în considerentul (5) al acestui regulament. Situația respectivă ar constitui o eludare a mecanismelor de determinare a statului membru responsabil de examinarea unei cereri de protecție internațională, în special în raport cu prima intrare pe teritoriul Uniunii.

2. Cu privire la domeniul de aplicare procedural al articolului 27 alineatul (1) din Regulamentul Dublin III

62. Întrucât Curtea a statuat că anumite împrejurări ulterioare adoptării deciziei de transfer trebuie să fie luate în considerare de instanțele naționale sesizate cu o cale de atac împotriva acestei decizii, considerăm necesar, pentru a stabili domeniul de aplicare procedural al acestui control jurisdicțional, să se examineze dacă el a fost armonizat de dreptul Uniunii.

a) Argumentele în favoarea unei autonomii procedurale conferite statelor membre

63. Mai multe argumente textuale pledează în favoarea recunoașterii unei autonomii procedurale a statelor membre pentru a lua în considerare în cadrul aplicării Regulamentului Dublin III elementele ulterioare adoptării deciziei de transfer.

64. Primul argument se întemeiază pe modul de redactare a articolului 27 alineatul (1) din acest regulament. Astfel, dispoziția menționată se limitează la a prevedea că solicitantul are dreptul la o cale de atac efectivă, sub forma unui apel sau unei revizuiri, în fapt și în drept, împotriva unei decizii de transfer în fața unei instanțe. Dispoziția menționată nu evocă deloc posibilitatea unei examinări *ex nunc* de către instanța națională sesizată.

65. Diferența față de articolul 46 alineatul (3) din Directiva 2013/32, care prevede în mod explicit că statele membre se asigură că o cale de atac efectivă prevede o examinare *deplină și ex nunc* atât a elementelor de fapt, cât și a elementelor de drept[28], este semnificativă. În schimb, tăcerea legiuitorului Uniunii în ceea ce privește posibilitatea unei asemenea examinări în cadrul articolului 27 alineatul (1) din Regulamentul Dublin III este în sensul unei autonomii procedurale conferite statelor membre.

66. Al doilea argument rezultă din modul de redactare a articolului 7 alineatul (2) din acest regulament, potrivit căruia statul membru responsabil este determinat pe baza situației existente în momentul în care solicitantul a prezentat prima oară cererea sa de protecție internațională unui stat membru. Este vorba despre o normă care urmărește să împiedice solicitanții de protecție internațională să eludeze criteriile prevăzute de regulamentul menționat. Astfel, controlul *ex nunc* nu poate interveni decât în mod excepțional.

28 Cu privire la sensul acestei dispoziții, a se vedea Hotărârea din 4 octombrie 2018, Ahmedbekova (C-652/16, EU:C:2018:801, punctul 93). Astfel cum arată Curtea, expresia „*ex nunc*” subliniază obligația instanței de a proceda la o apreciere care să țină seama, dacă este cazul, de elementele noi apărute după adoptarea deciziei care face obiectul căii de atac.

67. Aceste dispoziții ar putea fi interpretate în sensul lipsei unor norme ale Uniunii în materie. Astfel, într-o hotărâre recentă, Curtea s-a întemeiat pe modul de redactare a articolului 46 alineatul (4) din Directiva 2013/32, statuând că lasă statelor membre sarcina de a stabili normele necesare pentru ca solicitanții unei protecții internaționale să își poată exercita dreptul la o cale de atac efectivă. Curtea a dedus de aici că normele în discuție în acea cauză intră sub incidența principiului autonomiei procedurale a statelor membre, cu respectarea principiilor echivalenței și efectivității[29].

b) Argumentele în favoarea existenței unui control jurisdicțional armonizat de dreptul Uniunii

68. Argumentele textuale în favoarea unei autonomii procedurale conferite statelor membre nu sunt lipsite de relevanță. Considerăm însă că dezbaterea a fost tranșată de Curte în Hotărârile Shiri și Hasan.

69. Astfel, în aceste hotărâri Curtea nu a menționat nicidecum o autonomie procedurală conferită statelor membre care să meargă până la a nega orice posibilitate de examinare de către instanța națională competentă a împrejurărilor ulterioare adoptării deciziei de transfer. Dimpotrivă, astfel cum am arătat la punctul 59 din prezentele concluzii, Curtea a ajuns la concluzia unei luări în considerare a unor asemenea împrejurări ulterioare în temeiul articolului 27 din Regulamentul Dublin III coroborat cu articolul 47 din cartă. Aceste două articole coroborate cu considerentul (19) al Regulamentului Dublin III sunt cele care conferă solicitantului de protecție internațională dreptul ca împrejurările ulterioare adoptării deciziei de transfer în privința sa să fie examinate de instanța națională competentă.

70. În altă ordine de idei, această jurisprudență nu intră în contradicție cu modul de redactare a articolului 7 alineatul (2) din Regulamentul Dublin III. Astfel, pe de o parte, potrivit acestei dispoziții, *administrația statului membru* în care solicitantul a prezentat cererea sa de protecție internațională trebuie să determine statul membru responsabil pe baza situației existente în momentul introducerii acestei cereri. Pe de altă parte, pentru a asigura protecția jurisdicțională efectivă a solicitantului respectiv, *instanța națională* sesizată cu o cale de atac împotriva deciziei de transfer este obligată să ia în considerare, în cadrul unei examinări *ex nunc*, împrejurările ulterioare, cum ar fi expirarea termenului de șase luni menționat la articolul 29 alineatele (1) și (2) din Regulamentul Dublin III, care sunt esențiale pentru corecta aplicare a acestui regulament.

c) Concluzie intermediară

71. În opinia noastră, Curtea a legat în mod clar dreptul solicitantului de protecție internațională la o luare în considerare a împrejurărilor ulterioare adoptării deciziei de transfer care pot avea incidență asupra determinării statului membru responsabil de examinarea cererii sale de dispoziții specifice de drept al Uniunii, care constituie temeiul juridic al acestui drept.

72. Rezultă de aici că controlul jurisdicțional al acestor împrejurări ulterioare este armonizat de dreptul Uniunii în sensul că instanța sau instanțele naționale competente, indiferent de reglementarea procedurală națională referitoare la întinderea acestui control, trebuie în mod obligatoriu să ia în considerare anumite împrejurări ulterioare adoptării deciziei de transfer.

29 Hotărârea din 9 septembrie 2020, Commissaire général aux réfugiés et aux apatrides (Respingerea unei cereri ulterioare – Termen de introducere a căii de atac) (C-651/19, EU:C:2020:681, punctele 33-35).

3. Cu privire la situația în care instanța națională sesizată cu o cale de atac împotriva deciziei de transfer nu are dreptul de a examina împrejurări ulterioare acestei decizii

73. Instanța de trimitere solicită Curții să se pronunțe cu privire la conformitatea cu dreptul Uniunii a situației în care reglementarea națională nu prevede posibilitatea instanței naționale de a lua în considerare împrejurări ulterioare adoptării deciziei de transfer în privința unui solicitant de protecție internațională.

a) Condițiile conformității dreptului național cu dreptul Uniunii

74. Hotărârile Shiri și Hasan priveau situații în care reglementarea națională permitea o examinare *ex nunc* a împrejurărilor ulterioare adoptării deciziei de transfer. Totuși, întrucât Curtea nu a limitat aplicarea jurisprudenței sale la respectarea acestei condiții, considerăm că soluția respectivă se poate, așadar, aplica și unei reglementări naționale care nu prevede o asemenea examinare.

75. În speță, Conseil d'État (Consiliul de Stat) invocă faptul că reglementarea națională stabilește un control de legalitate cu privire la decizia atacată, exercitat de Conseil du contentieux des étrangers (Consiliul Contenciosului privind Străinii). Ar rezulta că această din urmă instanță trebuie să se pronunțe pe baza situației de fapt care exista la momentul adoptării deciziei de transfer. În ședința de audiere a pledoariilor, guvernul belgian a susținut însă că, în cadrul examinării sale, Conseil du contentieux des étrangers (Consiliul Contenciosului privind Străinii) are dreptul să ia în considerare elemente ulterioare adoptării deciziei de transfer.

76. În această privință trebuie amintit că întrebările referitoare la interpretarea dreptului Uniunii adresate de instanța națională în cadrul de drept și de fapt pe care îl definește pe proprie răspundere și a cărui exactitate nu trebuie verificată de Curte beneficiază de o prezumție de pertinență [30]. Prin urmare, având în vedere indicațiile furnizate de instanța de trimitere, este necesar, chiar dacă avem îndoieli în această privință, să se pornească de la ideea că controlul jurisdicțional exercitat de Conseil du contentieux des étrangers (Consiliul Contenciosului privind Străinii) nu îi permite acestuia să ia în considerare împrejurările ulterioare adoptării deciziei de transfer în privința unui solicitant de protecție internațională.

77. La prima vedere, un astfel de control jurisdicțional nu pare conform cu dreptul Uniunii întrucât nu pare să corespundă interpretării reținute de Curte în Hotărârile Shiri și Hasan.

78. Cu toate acestea, pe de o parte, luarea în considerare a unor împrejurări ulterioare adoptării deciziei de transfer impusă de dreptul Uniunii nu implică, în opinia noastră, modificarea tipului de control jurisdicțional prevăzut de dreptul național, și anume un control de legalitate.

79. În acest sens, considerăm că jurisprudența Curții EDO nu impune o asemenea modificare [31]. Apreciem că este util să arătăm în această privință că Curtea EDO a statuat deja că, în cazul în care instanța națională nu ar fi fost în măsură să înlocuiască cu propriile constatări de fapt constatările autorității administrative, ea ar fi avut competența să se asigure că constatările respectivei autorități sau deducțiile care rezultau din acestea nu erau nici arbitrare, nici irațională și că se putea aștepta în mod rezonabil un astfel de mod de a proceda din partea unei instanțe de apel în domenii juridice

30 Hotărârea din 10 decembrie 2020, J & S Service (C-620/19, EU:C:2020:1011, punctul 31).

31 Curtea EDO a statuat că prin adoptarea articolului 1 din Protocolul nr. 7 la CEDO, care conține garanții specifice procedurilor de expulzare a străinilor, statele membre și-au exprimat în mod clar intenția de a nu include aceste proceduri în domeniul de aplicare al articolului 6 paragraful 1 din CEDO (Curtea EDO, 5 octombrie 2000, Maaouia împotriva Franței, CE:ECHR:2000:1005JUD003965298, § 37). Explicațiile cu privire la Carta drepturilor fundamentale (JO 2007, C 303, p. 17) prevăd însă, cu privire la articolul 47 din cartă, că, „[î]n dreptul Uniunii, dreptul de a se adresa unei instanțe nu se aplică numai pentru plângerile privind drepturile și obligațiile cu caracter civil. Aceasta este una dintre consecințele faptului că Uniunea este o comunitate de drept, după cum a constatat Curtea de Justiție în [Hotărârea din 23 aprilie 1986, Verzii/Parlamentul European (294/83, EU:C:1986:166)]. Cu toate acestea, cu excepția domeniului lor de aplicare, garanțiile oferite de CEDO se aplică în mod similar în Uniune".

specializate, în special atunci când faptele ar fi fost stabilite anterior în cursul unei proceduri cvasijudiciare care respectă o serie de cerințe prevăzute la articolul 6 paragraful 1 CEDO. În cele din urmă, Curtea EDO a considerat că un asemenea control nu constituia o încălcare a acestei dispoziții a CEDO [32].

80. În Hotărârea Sigma Radio Television Ltd împotriva Ciprului [33], Curtea EDO și-a sintetizat interpretarea în contextul exercitării clasice de către administrație a puterii sale în domeniile specializate ale dreptului care impun o experiență profesională specială sau cunoștințe specializate, stabilind criterii pentru a aprecia dacă controlul era suficient, în sensul CEDO. Din această jurisprudență reiese că, pentru ca o „instanță" să poată decide cu privire la o contestare a drepturilor și a obligațiilor cu caracter civil în conformitate cu articolul 6 paragraful 1 din CEDO, este necesar să aibă competența de a examina toate aspectele de fapt și de drept pertinente pentru litigiul cu care este sesizată. În anumite condiții, controlul de legalitate efectuat de o instanță națională este conform cu aceste cerințe.

81. Folosind ca sursă de inspirație această jurisprudență, este posibil să se considere că, în lipsa unei dispoziții de drept al Uniunii referitoare la chestiunea respectivă, acesta nu poate cere unui stat membru, în cadrul luării în considerare a unor împrejurări ulterioare adoptării deciziei de transfer în privința unui solicitant de protecție internațională, să impună instanței naționale sesizate să se pronunțe ca instanță de fond.

82. Pe de altă parte, întrucât luarea în considerare a anumitor împrejurări ulterioare este obligatorie pentru a se conforma cu dreptul Uniunii, considerăm că examinarea acestor împrejurări trebuie efectuată în acest caz de aceeași instanță națională, inclusiv în cadrul unei alte acțiuni sau prin intermediul unei acțiuni introduse la o altă instanță națională, cu condiția ca aceste acțiuni să constituie o cale de atac efectivă și rapidă [34]. În acest sens, hotărârea pronunțată, fără a compromite obiectivul prelucrării rapide a cererilor de protecție internațională, trebuie să fie obligatorie pentru instanța sesizată cu calea de atac împotriva deciziei de transfer. Astfel, solicitantul de protecție internațională trebuie să poată beneficia de o reală luare în considerare a unor împrejurări ulterioare adoptării deciziei de transfer care pot avea incidență asupra determinării statului membru responsabil, pentru a garanta un acces efectiv la procedurile de acordare a protecției internaționale.

83. În concluzie, faptul că controlul jurisdicțional al împrejurărilor ulterioare adoptării unei decizii de transfer este armonizat de dreptul Uniunii nu privează statele membre de posibilitatea de a desemna instanțele competente și de a stabili modalitățile procedurale aplicabile căilor de atac în cadrul aplicării articolului 27 din Regulamentul Dublin III și a articolului 47 din cartă. În această privință, statele membre trebuie să se asigure că legalitatea unei decizii de transfer poate fi repusă în discuție atunci când împrejurări ulterioare adoptării deciziei de transfer sunt esențiale pentru buna aplicare a acestui regulament.

84. Cu siguranță, diferența este nesemnificativă în raport cu situația în discuție în cauza în care s-a pronunțat Hotărârea Unibet [35], în care Curtea a declarat că principiul protecției jurisdicționale efective a drepturilor conferite justițiabililor de dreptul Uniunii trebuie interpretat în sensul că nu impune existența în ordinea juridică a unui stat membru a unei acțiuni de sine stătătoare prin care să se urmărească examinarea pe cale principală a conformității prevederilor interne cu articolul 49 CE (devenit articolul 56 TFUE) atât timp cât alte căi procesuale efective, care nu sunt mai puțin favorabile decât cele care se aplică acțiunilor interne similare, permit să se aprecieze pe cale incidentă o astfel de conformitate.

32 Curtea EDO, 22 noiembrie 1995, Bryan împotriva Regatului Unit (CE:ECHR:1995:1122JUD001917891, § 47).

33 Curtea EDO, 21 octombrie 2011 (CE:ECHR:2011:0721JUD003218104, § 151-157).

34 A se vedea în acest sens Hotărârea Shiri, punctul 44, și Hotărârea Hasan, punctul 31.

35 Hotărârea din 13 martie 2007 (C-432/05, EU:C:2007:163).

85. Totuși, această diferență ține de faptul că în cadrul Regulamentului Dublin III există un temei juridic specific pentru controlul efectuat de instanțele naționale, și anume articolul 27 din acest regulament, care instituie o *cale de atac principală* împotriva deciziei de transfer. În schimb, în ceea ce privește împrejurările ulterioare acestei decizii invocate de solicitantul de protecție internațională, modalitățile controlului jurisdicțional național pot îmbrăca diferite forme, cu condiția ca cerințele prevăzute, în opinia noastră, de dreptul Uniunii, astfel cum sunt enunțate la punctul 82 din prezentele concluzii, să fie respectate.

b) Existența unei acțiuni de urgență și a unor măsuri provizorii

86. În observațiile scrise, guvernul belgian arată că, în temeiul legii din 15 decembrie 1980[36], luarea în considerare a unor împrejurări ulterioare adoptării deciziei de transfer se va efectua în condiții de extremă urgență, sub forma unei măsuri provizorii administrative. Președintele camerei sau judecătorul competent cu soluționarea litigiilor privind străinii ar trebui să procedeze în acest caz la o examinare a tuturor elementelor de probă aduse la cunoștința sa. Dreptul belgian ar prevedea astfel o examinare *ex nunc* a situației solicitantului de protecție internațională. În cadrul măsurilor provizorii, Conseil du contentieux des étrangers (Consiliul Contenciosului privind Străinii) ar trebui să procedeze de asemenea la o examinare *ex nunc*. Astfel, toate căile de atac puse la dispoziția acestui solicitant ar permite luarea în considerare a unor împrejurări ulterioare adoptării deciziei de transfer.

87. După cum s-a arătat la punctul 82 din prezentele concluzii, apreciem că luarea în considerare a unor asemenea împrejurări ulterioare se poate efectua în cadrul unei alte acțiuni decât cea împotriva deciziei de transfer cu condiția să constituie o cale de atac efectivă și rapidă, dar, în acest caz, hotărârea pronunțată în cadrul acestei alte căi de atac trebuie să fie obligatorie pentru instanța sesizată cu calea de atac împotriva deciziei de transfer.

88. Astfel, conjugate, căile de atac puse la dispoziția solicitantului de protecție internațională într-un stat membru trebuie să permită luarea în considerare completă a împrejurărilor ulterioare adoptării deciziei de transfer care pot avea incidență asupra determinării statului membru responsabil de examinarea cererii de protecție internațională. În acest sens, căile de atac respective trebuie să poată conduce la neexecutarea deciziei de transfer, *în mod definitiv*, dacă împrejurările ulterioare adoptării deciziei de transfer au asemenea efecte.

89. Trebuie amintit că, potrivit unei jurisprudențe constante, sistemul de cooperare stabilit la articolul 267 TFUE este întemeiat pe o separare clară a funcțiilor între instanțele naționale și Curte. În cadrul unei proceduri inițiate în temeiul acestui articol, interpretarea prevederilor naționale este de competența instanțelor statelor membre, iar nu a Curții, și nu este de competența acesteia din urmă să se pronunțe asupra compatibilității normelor de drept intern cu prevederile dreptului Uniunii. În schimb, Curtea este competentă să furnizeze instanței naționale toate elementele de interpretare proprii dreptului Uniunii care să îi permită acesteia să aprecieze compatibilitatea normelor de drept intern cu reglementarea Uniunii[37].

90. Având în vedere această jurisprudență, revine instanței de trimitere sarcina de a verifica în ce măsură diferitele căi de atac prevăzute de reglementarea națională permit îndeplinirea condiției unui efect deplin dat împrejurărilor ulterioare adoptării deciziei de transfer susceptibile să aibă incidență asupra determinării statului membru responsabil de examinarea cererii de protecție internațională.

36 A se vedea, în ceea ce privește această lege, Carlier J.-Y., „Évolution procédurale du statut de l'étranger: constats, défis, propositions", *Journal des tribunaux*, nr. 6425, 12 februarie 2011, p. 117.

37 Hotărârea din 18 noiembrie 2020, Syndicat CFTC (C-463/19, EU:C:2020:932, punctul 29 și jurisprudența citată).

91. În ipoteza în care aceasta este situația, reglementarea belgiană ar fi conformă cu jurisprudența Curții rezultată din Hotărârile Shiri și Hasan. În caz contrar, obligația instanței naționale de a lua în considerare asemenea împrejurări ulterioare nu ar fi îndeplinită din perspectiva dreptului Uniunii.

4. Cu privire la împrejurarea că, după ce solicitantului de protecție internațională i-a fost respinsă cererea într-un stat membru, fratele său a prezentat o cerere identică în acest stat membru

92. Presupunând că dreptul național permite luarea în considerare a unor împrejurări ulterioare adoptării deciziei de transfer în privința unui solicitant de protecție internațională, este necesar să se examineze în ce măsură faptul invocat de reclamant, și anume că, ulterior respingerii cererii sale de protecție internațională, fratele său a prezentat el însuși o cerere în același stat membru, poate avea incidență asupra determinării statului membru responsabil, în cadrul aplicării Regulamentului Dublin III.

93. În această privință, reclamantul a susținut că, din cauza caracterului comun al elementelor de persecuție suferite de el și de fratele său, o examinare comună a cererilor lor de protecție internațională, în speță de către autoritățile belgiene, este de natură să le garanteze o analiză echitabilă a acestora și un acces efectiv la protecție internațională, împiedicând decizia de transfer adoptată în privința sa.

94. În ceea ce privește acest argument, trebuie subliniat că fiecare cerere de protecție internațională trebuie prelucrată prin examinarea cazului special al solicitantului. Astfel cum a arătat Curtea, din cerințele unei evaluări individuale și ale unei examinări complete a cererilor de protecție internațională rezultă că cererile depuse separat de membri ai aceleiași familii, deși pot fi supuse unor măsuri de gestionare a oricărei eventuale conexități, trebuie să facă obiectul unei examinări a situației fiecărei persoane în cauză. În consecință, aceste cereri nu pot face obiectul unei evaluări comune [38].

95. Regulamentul Dublin III stabilește însă criterii specifice, care pot avea incidență asupra determinării statului membru responsabil de examinarea cererii de protecție internațională. Această situație se regăsește în special în cazul membrilor de familie care solicită protecție internațională, astfel cum se prevede la articolul 10 din acest regulament.

96. În speță, fratele unui solicitant de protecție internațională nu poate fi considerat drept unul dintre „membrii de familie”, în sensul articolului 2 litera (g) din Regulamentul Dublin III, având în vedere definiția dată acestei dispoziții. Prin urmare, nici solicitantul, nici fratele său nu pot beneficia, în orice caz, de aplicarea articolului 10 din acest regulament [39]. Pe de altă parte, o persoană majoră, precum fratele reclamantului, nu intră în domeniul de aplicare al articolului 11 din regulamentul menționat.

97. În ședința de audiere a pledoariilor, reclamantul a arătat că cererea sa era legată de articolul 17 alineatul (1) din Regulamentul Dublin III, care prevede o clauză discreționară potrivit căreia, prin derogare de la articolul 3 alineatul (1) din acest regulament, fiecare stat membru poate decide să examineze o cerere de protecție internațională care îi este prezentată de un resortisant al unei țări terțe, chiar dacă această examinare nu este responsabilitatea sa în temeiul criteriilor stabilite de regulamentul menționat.

38 Hotărârea din 4 octombrie 2018, Ahmedbekova (C-652/16, EU:C:2018:801, punctul 58).

39 De altfel, instanța de trimitere arată în decizia sa că reclamantul nu contestă că articolul 10 din Regulamentul Dublin III nu i se aplică.

98. Cu toate acestea, astfel cum a statuat Curtea, articolul 27 alineatul (1) din Regulamentul Dublin III trebuie să fie interpretat în sensul că nu impune prevederea unei căi de atac împotriva deciziei de a nu se recurge la posibilitatea prevăzută la articolul 17 alineatul (1) din regulamentul amintit, fără a se aduce atingere posibilității ca această decizie să fie contestată cu ocazia unei căi de atac împotriva deciziei de transfer [40].

99. În aceste condiții, simplul fapt că, după adoptarea de către un prim stat membru a unei decizii de refuz al dreptului de ședere împotriva unui solicitant de protecție internațională, apreciind că alt stat membru este responsabil de examinarea cererii sale, fratele acestuia a prezentat o cerere de protecție internațională în primul stat membru nu apare ca fiind o împrejurare ulterioară susceptibilă să aibă incidență asupra determinării statului membru responsabil de examinarea cererii de protecție internațională a solicitantului, în cadrul aplicării Regulamentului Dublin III coroborat cu articolul 47 din cartă.

V. Concluzie

100. Având în vedere considerațiile care precedă, propunem Curții să răspundă la întrebarea preliminară adresată de Conseil d'État (Consiliul de Stat, Belgia) după cum urmează:

Articolul 27 din Regulamentul (UE) nr. 604/2013 al Parlamentului European și al Consiliului din 26 iunie 2013 de stabilire a criteriilor și mecanismelor de determinare a statului membru responsabil de examinarea unei cereri de protecție internațională prezentate într-unul dintre statele membre de către un resortisant al unei țări terțe sau de către un apatrid coroborat cu articolul 47 din Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene trebuie interpretat în sensul că se opune ca un solicitant de protecție internațională să nu dispună de o cale de atac care să îi permită să invoce împrejurări ulterioare adoptării deciziei de transfer în privința sa care pot avea incidență asupra determinării statului membru responsabil de examinarea cererii sale. Asemenea împrejurări ulterioare trebuie să poată fi luate în considerare de aceeași instanță națională precum cea care s-a pronunțat cu privire la decizia de transfer, inclusiv în cadrul unei alte acțiuni sau prin intermediul unei acțiuni introduse în fața unei alte instanțe naționale, cu condiția ca aceste acțiuni să constituie o cale de atac efectivă și rapidă, al cărei rezultat este obligatoriu pentru instanța sesizată cu calea de atac împotriva deciziei de transfer, aspect a cărui verificare este de competența instanței de trimitere, în vederea determinării statului membru responsabil de examinarea cererii de protecție internațională.

40 Hotărârea din 23 ianuarie 2019, M.A. și alții (C-661/17, EU:C:2019:53, punctul 79).